

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7940/2022
19.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца „Eurobank Direktna“ ад Београд, чији је пуномоћник Светлана Анђелковић Милошевић адвокат из ..., против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Александар Лисавац адвокат из ..., ради утврђења права намирења из заложене непокретности, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3182/21 од 22.02.2022. године, у седници већа одржаној дана 19.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија туженог и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3182/21 од 22.02.2022. године у другом ставу изреке тако што **СЕ ОДБИЈА** тужбени захтев у делу којим је тражено да се утврди право тужиоца да тражи првенствено намирење потраживања Гаранцијског фонда у износу од 16.184,07 евра у динарској противвредности по средњем званичном курсу Народне банке Србије на дан наплате доспеле обавезе по гаранцији издатој по уговору о издавању гаранције бр. .../... од 16.09.2005. године и да се обавезе тужени да дозволи и трпи намирење тог потраживања из вредности која буде остварена продајом заложене непокретности - двособног стана број ... површине 60,54м² на ... спрату стамбене зграде у ..., улица ... број ... улаз број ..., на парцели .../... уписане у лист непокретности ... КО ..., као и у делу трећег става изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка у износу од 102.900,00 динара.

У преосталом делу, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3182/21 од 22.02.2022. године, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3182/21 од 22.02.2022. године, ставом првим изреке, укинута је решење Вишег суда у Чачку П 31/21 од 21.09.2021. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да постоји право тужиоца да тражи првенствено намирење потраживања у износу од 4.059,00 евра у динарској противвредности обрачунатој по средњем званичном курсу Народне банке

Србије на дан наплате доспеле обавезе, за обезбеђење потраживања банке у делу средстава која финансира банка а која нису обезбеђена гаранцијом, са доспећем према плану отплате по основу уговора о дугорочном динарском кредиту број ... од 07.10.2005. године; у износу од 90.000,00 евра у динарској противвредности обрачунатој по средњем званичном курсу Народне банке Србије на дан наплате доспеле обавезе, за обезбеђење наплате потраживања у делу средстава кредита који обезбеђује министарство, са доспећем према плану отплате по основу уговора о кредиту и у износу од 17.172,00 евра у динарској противвредности обрачунатој по средњем званичном курсу Народне банке Србије на дан наплате доспеле обавезе, за обезбеђење потраживања Гаранцијског фонда са доспећем од дана пријема захтева за плаћање по гаранцији издатој по уговору о издавању гаранције број .../... од 16.09.2005. године, заснованог уговором о дугорочном динарском кредиту број ... од 07.10.2005. године закљученог између тужиоца и туженог и обезбеђеног хипотеком уписаном по решењу Општинског суда у Гучи Р 180/2005 од 10.10.2005. године на основу хипотекарне изјаве оверене код Општинског суда у Гучи Ов .../... од 07.10.2005. године, из вредности која буде остварена продајом заложене непокретности - двособног стана број ... површине 60,54м² на првом спрату у стамбеној згради у ..., улица ... број ..., улаз број ..., на катастарској парцели .../... уписаној у лист непокретности ... КО ..., што је тужени као власник непокретности дужан да трпи и дозволи такво намирење у року од 15 дана од дана пријема пресуде, док је тужбени захтев за утврђење права првенственог намирења у односу на законску затезну камату одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име накнаде трошкова парничног поступка плати тужиоцу износ од 1.027.400,00 динара у року од 15 дана.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, дела којим је усвојен тужбени захтев, тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је у одговору на ревизију предложио да се иста одбије као неоснована и тужени обавезе на накнаду трошкова поступка поводом тог правног лека.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија туженог делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана, на коју се указује ревизијом, није законски разлог за тај правни лек, а нису основани наводи ревидента о битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП у вези са члановима 194. и 211. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, између Националне штедионице - Банка ад, правног претходника тужиоца и туженог закључен је 07.10.2005. године уговор о дугорочном кредиту од 100.000 евра у динарској противвредности по средњем званичном курсу Народне банке Србије на дан пуштања кредита у течај. Од укупног износа одобреног кредита, део у висини од 10% (10.000 евра) обезбедио је правни претходник тужиоца, а остатак Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. Уговор о кредиту закључен је на основу Уредбе о утврђивању Програма мера за подстицање развоја пољопривредне производње за 2005. годину и уговора о регулисању међусобних односа у реализацији програма дугорочног кредитирања

регистрованих пољопривредних газдинстава који је 07.02.2005. године закључен између тужиоцевог правног претходника, Републике Србије - Министарства пољопривреде, шумства и водопривреде и Гаранцијског фонда. У наведеном уговору правни претходник тужиоца означен је као администратор кредита, који у том својству иступа у име и за рачун Министарства и уговор о кредиту закључује са корисником под условима утврђеним Уредбом и тим уговором, заснива и прима инструменте обезбеђења плаћања по уговору о кредиту у име и за рачун Министарства и Гаранцијског фонда. По даљим одредбама тог уговора, правни претходник тужиоца покреће и поступак принудне наплате потраживања банке, Министарства и Гаранцијског фонда реализацијом инструмената обезбеђења.

Уговором о кредиту од 07.10.2005. године уговорен је рок враћања од пет година од дана пуштања кредита у течај, у који је урачунат и одложни рок (грејс период) од 24 месеца. Уговорена су и средства обезбеђења кредита - меница, хипотека на непокретностима туженог и уговор о гаранцији закључен са Гаранцијским фондом. Тужени је 07.10.2005. године дао хипотекарну изјаву којом је дозволио да се заснује хипотека првог реда на двособном стану број ... површине 60,54м² у улици ... број ..., улаз број ... у Хипотеком је обезбеђено потраживање правног претходника тужиоца по уговору о дугорочном кредиту у износу од 4.059 евра у динарској противвредности увећаног за затезну камату, Министарства у износу од 90.000 евра у динарској противвредности увећаног за затезну камату и Гаранцијског фонда у износу од 17.172 евра у динарској противвредности увећаног за затезну камату. Решењем Општинског суда у Гучи Р 180/05 од 10.10.2005. године одређена је укњижба хипотеке првог реда на означеном стану у корист правног претходника тужиоца, Министарства и Гаранцијског фонда ради обезбеђења потраживања по уговору о кредиту и уговору о гаранцији у укупном износу од 111.231 евра, увећаног за уговорену камату, законску затезну камату и остале трошкове. Хипотека је заведена у деловодни протокол интабулација Општинског суда у Гучи под ИНО .../..., а тај упис је, након оснивања катастра непокретности за КО ..., пренет у катастар непокретности, лист непокретности ... КО

Кредит је пуштен у течај 13.10.2005. године, а рок за његову отплату истекао је 13.10.2010. године. Дуг туженог на дан 04.06.2020. године (датум израде налаза вештака) према тужиоцу износи 23.657,67 евра, Министарству 147.947,61 евро и Гаранцијском фонду 942,93 евра, што чини вредност неизмирене гаранцијске провизије, јер нема доказа да је тужилац активирао гаранцију по уговору о издавању гаранције.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је правилно применио члан 63. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, који се у овом случају примењује јер је хипотека заснована пре ступања на снагу Закона о хипотеци.

Новчано потраживање из уговора о кредиту од 07.10.2005. године обезбеђено је хипотеком установљеном на стану у својини туженог. Хипотеком је обезбеђено потраживање тужиоца и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде који су обезбедили средства одобреног кредита, као и потраживање Гаранцијског фонда по уговору о гаранцији од 16.09.2005. године. Потраживање тужиоца и Министарства из уговора о кредиту је доспело истеком уговореног рока у којем тужени није испунио обавезу враћања кредита. Дуг туженог, утврђен налазом вештака, покривен је хипотеком и зато је основан тужбени захтев којим је тражено да се он обавезе на

трпљење да његово дуговање према тужиоцу и Министарству буде намирено продајом хипотековане непокретности.

Нису основани наводи ревидента да је у овом спору повређено правило о нужном супарничарству из члана 211. ЗПП. Према наведеној одредби, нужно супарничарство постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјално-правног односа, и одбијање тужбеног захтева ако сва та лица нису обухваћена тужбом као странке. Став о непотпуној страначкој легитимацији тужени заснива на чињеници да је установљеном хипотеком обезбеђено не само потраживање тужиоца, већ и потраживања Министарства и Гаранцијског фонда, који су зато поднетом тужбом морали бити обухваћени као странке. Уговор о кредиту закључен је на основу Уредбе о утврђивању Програма мера за подстицање развоја пољопривредне производње за 2005. годину („Службени гласник Републике Србије“ број 139/04 ... 51/05). Према тој Уредби и Програму мера за подстицање развоја пољопривредне производње, као њеног саставног дела, кредитирање регистрованих пољопривредних газдинстава по том Програму спроводи се преко пословних банака, као администратора у делу средстава које обезбеђује Република Србија - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде. На основу означене Уредбе правни претходник тужиоца, Република Србија - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Гаранцијски фонд закључили су 07.02.2005. године уговор којим су регулисали међусобне односе у реализацији програма дугорочног кредитирања пољопривредних газдинстава. Тим уговором се правни претходник тужиоца, као администратор кредита, обавезао да покрене поступак принудне наплате доспелих потраживања банке, Министарства и Фонда, реализацијом инструмената обезбеђења и да о томе обавести Министарство и Фонд. Из изложеног, по оцени ревизијског суда, тужилац је као администратор кредита - лице које заступа интересе Министарства и Фонда и обавља послове у њихово име и за њихов рачун, сам активно легитимисан да спроведе принудну наплату њихових доспелих потраживања. Зато Република Србија - Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде и Гаранцијски фонд не морају бити подносиоци тужбе и у овом спору не постоји непотпуна активна легитимација зато што они нису подносиоци тужбе, а по логици ствари као повериоци новчаног потраживања обезбеђеног хипотеком не могу бити тужени у овом спору.

Хипотекарна тужба је правно средство за реализацију овлашћења хипотрекарног повериоца на продају, односно уновчење вредности предмета хипотеке и намирење потраживања из те вредности. Хипотекарном тужбом се захтева од суда да утврди постојање пуноважног потраживања повериоца које је осигурано хипотеком и да се обавезе хипотекарни дужник да допусти намирење тог потраживања из предмета хипотеке. Тужилац је то поднетом тужбом и тражио, а пресуда којом је одлучено о његовом тужбеном захтеву има својство извршне исправе у смислу члана 41. став 1. Закона о извршењу и обезбеђењу, као извршна судска одлука која гласи на трпљење. Вештачењем је утврђено да је главно потраживање тужиоца и Министарства остало у целости ненамирено, као и да је њихово укупно потраживање (главни дуг увећан за уговорну и затезну камату) веће од новчаног поражавања обезбеђеног хипотеком. Побијаном пресудом тужени је обавезан да трпи намирење новчаног потраживања тужиоца и Министарства само до висине главног дуга, односно до хипотеком обезбеђеног износа. Зато нису основани наводи туженог о непостојању правног интереса тужиоца за подношење хипотекарне тужбе, као ни наводи о неутврђеној висини потраживања тужиоца и Министарства.

Међутим, по становишту ревизијског суда, погрешно је примењено материјално право у делу којим је одлучено о наплати новчаног потраживања Гаранцијског фонда у пуном износу обезбеђеном хипотеком.

Наиме, хипотеком је обезбеђено и потраживање Гаранцијског фонда из уговора о издавању гаранције бр. .../... од 16.09.2005. године који је тужени закључио са Гаранцијским фондом. Тим уговором се тужени обавезао да означеном фонду плаћа и годишњу провизију за издату гаранцију у висини од 0,25% од износа остатка главног дуга по уговору о кредиту. По налазу вештака, издата гаранција није активирана, тако да постоји дуг туженог према Гаранцијском фонду само у износу провизије, односно у укупном износу од 942,93 евра.

Основани су и наводи ревидента да су трошкови на име награде за заступање тужиоца неосновано увећани за 20%, на име пореза на додату вредност. Тужиоца је заступао пуномоћник - адвокат који је обвезник пореза на додату вредност, али није доставио доказ - рачун о пруженим адвокатским услугама, да би се трошкови заступања тужиоца могли увећати за висину пореза на додату вредност, у смислу члана 154. ЗПП у вези члана 13. Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Због тога је износ досуђених трошкова поступка умањен за 102.900,00 динара, колико износи обрачунати порез на додату вредност по стопи од 20% на укупан износ награде за заступање тужиоца.

Из наведених разлога, на основу чланова 414. став 1. и 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом и другом ставу изреке.

Трошкови одговора на ревизију, по оцени Врховног суда, нису били нужни. Зато је захтев тужиоца за њихову накнаду одбијен и применом члана 165. став 1. и 2. у вези члана 154. став 1. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић